

Yhteinen maankäytön visio auttaisi ratkomaan kestävyyskriisiä

29.4.2026

Luonnonvarakeskuksen professori Anne Tolvanen kirjoitti Maaseudun Tulevaisuus -lehdessä 14.3.2026 ansiokkaasti siitä, että Suomi tarvitsisi maankäytön vision (Tolvanen, 2026). Maankäytön visiolla rakennettaisiin toimialat ylittävä visio siitä, miten erilaiset maankäyttöristiriidat, kuten ennallistamis- ja hiilineutraaliustavoitteet, sovitettaisiin yhteen kestävästi. Tällaiselle maankäytön visiolle olisi todellinen tarve varsinkin niillä alueilla, joilla on paljon erilaista kysyntää maalle. Esimerkiksi Etelä-Pohjanmaalla on monipuolista maankäyttöä ja ajoittain ei ole täysin selvää, miten esimerkiksi uusiutuvan energian rakentaminen, luonnonsuojelu tai luonnonvarojen käyttö sovitetaan yhteen.

Maankäyttömuodot ja niihin liittyvät tutkimustarpeet nousivat esille myös ACCC Impact Weekillä Kulttuurikeskus Sofiassa Helsingissä 17.4.2026 (kuva 1). Tilaisuudessa järjestettiin rinnakkaissessio ”Tutkimusinfrastruktuurit ja -verkostot kestävän maankäytön suunnittelun tukena”, jonka aikana kuultiin mielenkiintoisia puheenvuoroja Ilmatieteen laitokselta, Hämeen ammattikorkeakoululta, Censeltä ja CLIC Innovationilta.

Kuva 1. Akateemikko, professori ja Ilmakehätieteiden keskuksen johtaja Markku Kulmala vetää yhteen ACCC Impact Weekin ohjelmaa (kuva: Kari Laasasenaho, 2026).

Sessiossa tarkasteltiin, kuinka maa- ja metsätalouteen liittyviä tutkimusympäristöjä, mittausjärjestelmiä ja analyysimenetelmiä voidaan hyödyntää entistä tiiviimmin käytännön kehittämistyössä. Keskiössä olivat kestävän maankäytön ratkaisut, kuten peltojen ja metsien hiilensidonta, turvemaiden ennallistaminen ja uudelleenvettäminen sekä turvetuotantoalueiden jatkokäyttö. Puheenvuoroissa esiteltiin alueellisia, kansallisia ja kansainvälisiä tutkimusverkostoja ja pohdittiin, millaista tietoa yhteiskunta ja eri toimialat todella tarvitsevat. Esitysten ohella keskusteltiin uusista maankäytön innovaatioista ja siitä, miten tutkimus, palvelukehitys ja käytännön toimijat voidaan kytkeä toisiinsa entistä vaikuttavammin.

Rinnakkaissessiossa oli esitys myös Seinäjoen ammattikorkeakoulusta, kun erityisasiantuntija Kari Laasasenaho esitteli aihetta ”Ennallistaminen, turvemaat ja uusiutuva energia”. Esityksessä nostettiin esille erityisesti aurinkoenergiaan ja aurinkomaatalouteen liittyviä tiedontarpeita maakuntatasolla.

Yhteiskunnan perustarpeiden tyydyttäminen vie suurimman osan luonnonvaroista

Yhden puhuttelevimmista puheenvuoroista piti CLIC Innovationin Tanja Suni, joka selitti kulutus- ja tuotantojärjestelmien yhteyttä maankäyttöön. Hän toi esiin, että hyvinvoinnille välttämättömien hyödykkeiden

ja palveluiden tuottaminen kuluttaa 95 % luonnonvaroista ja ovat siten keskeisin syy ympäristökriiseihin. Nämä välttämättömät hyödykkeet ja palvelut ovat ruoka ja ravitsemus, liikkuvuus, rakennettu ympäristö ja energia. Niillä kaikilla on yhteys talouteen, teknologiaan ja yhteiskuntaan. Perustarpeiden tyydyttäminen vaatii luonnonvaroista hyvin suuren osa, sillä niiden kulutus ja tarve on paljon suurempaa verrattuna ei-välttämättömiin ja satunnaisesti kulutettaviin hyödykkeisiin, kuten pikamuotiin. Suni kertoi, että välttämättömissä hyödykkeissä yhdistyvät monet sosiotekniset kysymykset, mikä tekee niiden tuotannon ympäristöhaasteiden ratkomisesta kompleksisia aiheita. Kestävyyskriisin näkökulmasta ei siis ole samantekevää, kuinka tuotamme ruokaa tai energiaa, sillä niiden osuus ympäristövaikutuksista on suurta. Maankäytön kestävä suunnittelu onkin yksi lähtökohta välttämättömien hyödykkeiden valmistuksen ongelmakohtiin puuttumisessa.

Toivoa ja tietoa paremmasta

Tilaisuudessa kerrottiin myös uudesta tutkimuksesta, jolla on pystytty luomaan huomattavasti aiempaa parempi havainnointijärjestelmä maatalousmaiden hiilisyötteiden ja -taseiden määrittämiseen. Tästä olivat kertomassa Ilmatieteen laitoksen professori Jari Liski ja Cense -yrityksen Jan Viljanen. Ilmatieteen laitoksen, Baltic Sea Action Groupin (BSAG) ja Censen yhteistyö oli johtanut malliin, jossa satelliittitietoja, maaperän mittaustietoja ja mallinnusta hyödyntäen oli päästy erittäin tarkkaan maaperän ilmastovaikutusten todentamiseen. Mittaustulosten tarkkuuden paranemisen lisäksi oli saatu kustannustehokkuutta tiedon tuottamiseen. Cense olikin kehittämässä maatiloille myytävää palvelua, jossa hiilitaseen seuranta saadaan maatiloille kiinnostavaksi palveluksi myös hinta-laatusuhteeltaan.

Havainnointijärjestelmän kehittäminen on osoittanut myös puutteita nykyisessä kansallisessa peltomaiden kasvihuonekaasuinventaariossa. Uusien menetelmien mukaan esimerkiksi ohran hiilisyöte on 40 % suurempi ja nurmilla jopa yli kaksinkertainen verrattuna aiempiin laskelmiin. Tämä on herättänyt positiivista toivoa varsinkin maataloustuottajien keskuudessa. Lisää aiheesta voi kuunnella esimerkiksi Tiedeykkösen podcastista Positiivinen ilmastouutinen: Pellot ovatkin parempia hiilinieluja kuin aiemmin on luultu.

Julkaisu on tehty osana Euroopan unionin osarahoittamaa Aurinkomaatalouden mahdollisuudet Etelä-Pohjanmaalla -hanketta (AMME). Hanke on Euroopan unionin osarahoittama Maaseuturahaston kautta. Hanke on saanut EU:n maaseuturahoitusta Etelä-Pohjanmaan ELY-keskukselta, jonka tehtäviä hoitaa nykyisin Etelä-Pohjanmaan elinvoimakeskus.

Kari Laasasenaho
Erityisasiantuntija
Seinäjoen ammattikorkeakoulu

Lähteet

Tolvanen, A. (14.3.2026). Suomi tarvitsee kokonaisvaltaisen maankäytön vision (yliökirjoitus). *Maaseudun Tulevaisuus.* https://www.maaseuduntulevaisuus.fi/mielipide/01f9c40d-25de-48b7-9c04-ba248e94f49b